

EL REGISTRE OBJECTIU DE LES IMATGES MENTALS

per

GEORGES DWELSHAUVERS

Per tres mètodes hem estudiat en el Laboratori de Psicologia Experimental de la Mancomunitat de Catalunya, les imatges mentals. El mètode introspectiu, emprat per Ribot i Binet, però amb certes modificacions nostres; el mètode de comportament, i, finalment, un mètode absolutament objectiu. Farem només uns lleugers aclariments sobre els dos primers, per insistir en el tercer.

Per emprar amb profit el mètode introspectiu és indispensable ensenyar els subjectes d'experiència a distingir una imatge d'una associació. La imatge apareix en la consciència amb caràcters d'espontaneïtat, com d'al·lucinació, quasi no hi intervé ni el raonament ni la voluntat. L'associació, per contra, és sempre conceptual.

En les nostres experiències predomina la imatge visual en les seves varietats d'imatge concreta d'un objecte, imatge simbòlica, imatge substituïda. La imatge auditiva és més rara. No hem trobat cap cas d'imatge muscular. Els tipus mixtes s'acosten a les associacions.

Per estudiar la imatge per comportament, hem fet traçar als nostres subjectes línees iguals amb els ulls tan-

cats, i després cada sèrie de subjectes expliquen com ho han fet per obtenir la igualtat en els traçats. Dibuixant amb calma, uns ho obtenen servint-se de la imatge del punt de sortida i del punt final; altres, per comparació amb la imatge visual d'una línia concebuda com a model.

Si les condicions de l'experiència canvien, com, per exemple fent dibuixar seguint el ritme d'un metrònom, les imatges precedents desapareixen; el cos pren una altra actitud; el traçat esdevé ràpid, accentuat i la consciència és presa per una imatge de velocitat, que correspon al comportament motor.

El procediment objectiu, absolutament nou, que volem explicar, consisteix simplement a seguir el curs de la imatge mental inscrivint, amb cilindre horitzontal del registre universal de Boullitte, els moviments inconscients que en tots els subjectes acompanyen la imatge.

Hem pres com a excitants:

- a) La vista de cossos en moviment rítmic i regular: l'oscil·lació d'un pèndol d'un metre de longitud.
- b) L'audició del tic-tac del metrònom.
- c) La vista i l'audició del metrònom.
- d) La representació mental dels mateixos moviments.
- e) La representació mental de moviments diversos: marxa, cursa, moviments oscil·latoris, etc.

En tots els casos hem constatat l'existència de moviments absolutament inconscients dels músculs dels dits, i que aquests moviments tradueixen exactament el curs del fenomen mental.

Per obtenir el registre d'aquests moviments donem a subjectes no previnguts un llapis, de manera que el tinguin agafat lleugerament amb la punta dels dits i apuntnalar sobre el cilindre registrador, sense fer-ne esment, atenent únicament al moviment que li presenten com a excitant.

La mà del subjecte ha d'estar ben fixada.

No previnguts sobre l'objecte de l'experiència, tot-hom es pensa que es tracta únicament de traçar una recta en el paper del cilindre, sense moure la mà. Després de l'experiència, els subjectes queden sospesos en veure les oscil·lacions regulars inscrites i en trobar marcades les particularitats esdevingudes mentre observaren el moviment pendular, especialment en els moments de distracció.

És més, si un subjecte repeteix l'experiència, no remarca tampoc cap sensació especial en els dits, i creu haver traçat novament una recta.

Tenim, doncs, un registre completament objectiu.

La inscripció segueix exactament la imatge. Si s'està preocupat, i es forma aquella difícilment, el traçat ofereix poques oscil·lacions. A una imatge intensa, correspon un traçat d'amples oscil·lacions. Les persones que transformen les imatges en conceptes donen traçats d'oscil·lacions poc marcades. Tan bé s'inscriu la imatge auditiva com la visual. La imatge representativa (record d'un moviment o representació d'algun conegut) és sovint més intensa que la imatge perceptiva.

Les recerques per aquest mètode es poden estendre molt, prenent com a excitació ritmes irregulars, o moviments contradictoris o que es combinin de manera complexa. Fins ara els nostres treballs es limiten als cinc grups abans indicats.

Dels traçats que presentem es poden ja deduir els següents fets:

a) La formació i manteniment de la imatge, durada i desaparició. Els traçats mostren que els moviments inconscients reproduïen aquests fets amb tota exactitud.

Serà possible cercar també fins a quin punt apareix

la imatge en un treball mental voluntari. Encara no hem pogut treballar sobre aquesta qüestió.

b) El curs de l'atenció sensible. Es veu pel traçat que les mínimes faltes d'atenció queden marcades. De seguida que es perd l'atenció, la línia s'acosta a la recta i les oscil·lacions es fan il·legibles.

c) L'amplitud, o, si es vol, la intensitat de la imatge.

d) Els temps de reacció. Ens sembla que aquest problema, que ha interessat des dels primers temps de la psicologia de laboratori, trobarà en el registre objectiu de la imatge un renovellament, per la reducció dels temps de reacció a l'estat pur, amb exclusió d'algunes variables del procés, dependents de la voluntat.

No hem estudiat fins ara, amb el nostre mètode, la durada del temps de reacció, és a dir, del temps que separa la percepció de la imatge de la seva inscripció, però els nostres traçats ens permeten de parlar de la variació que sembla, en general, no tan elevada com en els temps de reacció sensorial.

És inútil dir que el problema de la pensada sense imatge trobarà aquí una solució precisa.

Les gràfiques mostren que les persones habituades a treballs abstractes, presenten traçats que s'acosten a la recta (tendència al mínimum d'imatges); el mateix que passa a tothom en els moments de preocupació.

e) No hi ha sinergia entre els moviments conscients i els inconscients. En els individus que s'ajuden voluntàriament de moviments del cos per marcar el ritme, la inscripció inconscient es fa amb una major dificultat.

f) Aquesta inscripció pot servir també com a mesura de la fatiga.

Els traçats poden ésser estudiats de dues maneres: d'un punt de vista quantitatiu i projectiu.

Quantitativament es mesura la duració de les oscil·lacions, i es prenen les mitges aritmètiques.

Des d'un punt de vista projectiu, s'examina l'aspecte de la corba, a fi de conèixer la marxa del procés.

És útil observar l'actitud del subjecte durant l'experiència i després interrogar-lo i anotar l'estat introspectiu.

La imatge de moviment, sembla més lenta que el moviment voluntari. El traçat inconscient es fa molt difícil pels moviments més ràpids del metrònom, mentre que voluntàriament tracem en el mateix temps un nombre molt més gran d'oscil·lacions.

No tenim pas la pretensió de donar resultats complets i definitius. Els problemes que s'obren a l'exploració de la imatge per la inscripció de moviments inconscients són massa grans i nombrosos perquè sigui possible ni tan sols donar-ne una lleugera visió de conjunt.

Però hem considerat com un deure comunicar el nostre procediment, perquè serveixi al treball col·lectiu i a la mútua crítica, sense els quals no hi ha sinó recerques individuals, mai veritable ciència.